

KOMENTARZ

Australijsko-japońska umowa w dziedzinie bezpieczeństwa

Andrzej Dąbrowski

Rządy Japonii i Australii zawarły porozumienie o współpracy sił zbrojnych. Jest to kolejny element pogłębiania relacji wojskowych między państwami wchodzącymi w skład QUAD, ma stanowić odpowiedź na umacnianie się chińskiego potencjału militarnego w regionie. Porozumienie może przyspieszyć negocjacje podobnych umów między Japonią a państwami europejskimi.

Jaki jest zakres umowy?

Umowa o wzajemnym dostępie (Reciprocal Access Agreement), podpisana 6 stycznia br. przez [premierów Japonii – Kishidę Fumio](#) i Australii – Scotta Morrisona, określa warunki obecności sił jednego państwa na terytorium drugiego. Umowa nie zawiera bezpośredniego odniesienia do świadczenia pomocy wojskowej w sytuacji napaści na jedną ze stron i nie może być uznana za zawarcie sojuszu, jednak tworzy warunki prawne niezbędne w przypadku jej udzielenia – ustala m.in. zasady obecności wojsk, ponoszenia kosztów stacjonowania oraz regulacje kwestii jurysdykcji w przypadkach złamania prawa państwa przyjmującego. Na mocy umowy powstanie wspólny komitet, który będzie koordynował działania między stronami oraz negocjował spornie interpretowane postanowienia traktatu. Porozumienie stanowi konkluzję trwającego od 2007 r. procesu pogłębiania współpracy bezpieczeństwa obu państw. Umowy o podobnym charakterze zostały zawarte w 2020 r. między Australią i Indiami oraz Japonią i Indiami.

Co jest celem porozumienia?

Zawarcie umowy stanowi element pogłębiania współpracy polityczno-wojskowej między państwami wchodzącymi w skład [QUAD \(Czterostronny Dialog Bezpieczeństwa](#)

[Australii, Indii, Japonii i USA](#)) i umacnia ten format jako trwały element regionalnej architektury bezpieczeństwa. Ani rząd Australii, ani Japonii nie wskazał tego bezpośrednio, jednak nadrzędnym celem porozumienia jest odpowiedź na umacnianie się chińskiego potencjału militarnego. Dzięki umowie państwa uzyskają zdolność do prowadzenia ćwiczeń wojskowych na do tej pory niedostępnych dla siebie obszarach oraz wzmocnią interoperacyjność swoich sił zbrojnych. Jest to kluczowe dla zdolności tych państw – w szczególności Japonii – do sygnalizowania Chinom gotowości do obrony. Dla Australii uzyskanie możliwości prowadzenia manewrów na wodach terytorialnych Japonii jest podyktowane również chęcią maksymalnego wykorzystania w przyszłości [atomowych okrętów podwodnych, pozyskanych w ramach współpracy z USA i Wielką Brytanią](#).

Jakie znaczenie ma umowa dla rozwoju polityki USA wobec Chin w regionie?

Budowanie przeciwwagi dla chińskiego potencjału politycznego, ekonomicznego oraz wojskowego w obszarze Indo-Pacyfiku jest głównym celem polityki zagranicznej prezydenta Joe Bidena. Dążąc do jego realizacji, administracja nie tylko stara się wzmocnić zdolności obronne poszczególnych swoich sojuszników z regionu, ale promuje również zacieśnianie współpracy wojskowej

KOMENTARZ PISM

między nimi. Biden częściowo kontynuuje politykę Donalda Trumpa: działa na rzecz ożywienia formatu QUAD i powołał nowe porozumienie z Australią, Wielką Brytanią i USA – AUKUS. Tymi działaniami Stany Zjednoczone sygnalizują sojusznikom z Indo-Pacyfiku, że amerykańskie zaangażowanie wojskowe będzie się zwiększać równoległe ze wzrostem aktywności i zdolności partnerów USA w dziedzinie bezpieczeństwa. Należy oczekiwać, że Stany Zjednoczone będą zachęcać oba państwa do realizowania zawartego porozumienia w ramach intensyfikacji wspólnych ćwiczeń wojskowych.

Co umowa oznacza dla Europy?

Japonia od 2021 r. prowadzi negocjacje podobnych umów z Wielką Brytanią i Francją, [z którą od 2013 r. łączy ją partnerstwo strategiczne określone przez oba rządy jako](#)

[„nadzwyczajne”](#). Osiągnięcie porozumienia z Australią może przyspieszyć rozmowy, zwłaszcza że strona brytyjska i francuska liczą na zwiększenie w ten sposób wymiany handlowej oraz promocję eksportu swoich technologii wojskowych. Zwiększone uczestnictwo państw europejskich w procesie wzmacniania bezpieczeństwa w Indo-Pacyfiku odpowiada na potrzeby polityki USA. Celem Stanów Zjednoczonych jest budowa możliwie szerokiej koalicji państw gotowych do wspierania wysiłków USA w powstrzymaniu Chin – zwłaszcza w przypadku ewentualnej chińskiej agresji na Tajwan. Wdrażając [przyjętą w 2021 r. strategię wobec Indo-Pacyfiku](#), UE może skupić swoje działania na tych wymiarach bezpieczeństwa, w których potencjał współpracy USA z pozostałymi członkami QUAD jest największy: cyberbezpieczeństwa, swobody żeglugi i zabezpieczania łańcuchów dostaw.